

A BUDAPESTI V. KERÜLETI
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI
BERZSENYI DÁNIEL-GIMNÁZIUM

HATVANHATODIK
ÉRTESÍTŐJE

AZ 1924–1925. ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZZÉTETTE:

JACOBI KÁROLY

C. TANKER. KIR. FŐIGAZGATÓ, AZ INTÉZET IGAZGATÓJA.

BUDAPEST, 1925.

PESTI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

A BUDAPESTI V. KERÜLETI
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI
BERZSENYI DÁNIEL-GIMNÁZIUM

HATVANHATODIK
ÉRTESÍTŐJE

AZ 1924—1925. ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZZÉTETTE :

JACOBI KÁROLY

C. TANKER. KIR. FŐIGAZGATÓ, AZ INTÉZET IGAZGATÓJA.

BUDAPEST, 1925.
PESTI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Lap
Jókai. Irta: <i>Vári Rezső</i>	3
I. Intézetünk története	6
II. Intézetünk az 1924/25. tanévben.....	9
III. Az intézet személyzete	15
IV. Szertárak és könyvtárak	21
V. A tanulók érdemsorozata.....	22
VI. Ifjúsági egyesületek	40
VII. Érettségi vizsgálatok	45
VIII. Statisztikai adatok	46
IX. Tájékoztató a jövő tanévre	48
X. Tankönyvjegyzék.	

Jókai Mór

1825—1925.

A borús magyar égre száz évvel ezelőtt üstökös szállott fel, mely ott fent tündéri fényű, csodás szépségű csillag-rózsává feslett ki és milliószínű szirmaira bomolva egy új csillagos eget, az előbbinél gyönyörűbbet varázsolt a magyar horizont fölé. Ebből a szebb, ragyogóbb égből a boldog ábrándoknak, a megálmodott multnak és jövőnek biztató meséi aranyesőként hullottak a szomorú magyar földre, a kétségbeesett szívekbe.

Ez az üstökös Jókai volt, ki száz évvel ezelőtt született oly időben, mikor az ország egy ideális forradalmat megelőző lázban égett és mire ifjúvá lett, minden elveszett. Pedig minden hazafi lelke tele volt nemzetboldogító érzésekkel, erős elszánásokkal; mindenki kész volt akár életét adni a haza boldogságáért. Ilyen időben született, látott első napvilágot Jókai, ki — maga a fény és világosság volt. És azóta Jókai álló csillag lett a magyar égen, ki azonban nemcsak a magyarságnak, hanem az egész művelt emberiségnek világít; mert ő az egyik legragyogóbb magyar lángész, az egyik legcsodálatosabb magyar költő, aki Dickensszel az idősebb Dumas-val és Hugo-val együtt egyszersmind az egész világ egyik legkáprázatosabb képzeletű, legbűbájosabb szavú és legmelegebb szívű mesemondó költője.

Jó szerencse, hogy az isteni gondviselés úgy alkotta az emberi természetet, hogy legalább száz évenként föltámasztja halottaiból a nemzet elhúnyt nagyjait; mert ha nem így volna, akkor nem a balsors, nem is a trianoni szerződés, hanem mostani szánalmas törpe-ségünk lesújtó tudata semmisítené meg bennünket. Szerencsés véletlen, hogy éppen ezekben az években telik le a magyar történelem aranykorának, a XIX. századnak, centennáriuma, mely a legnagyobb államférfiakat, tudósokat, költőket és művészeket adta nekünk — és így csaknem minden esztendőre esik néhány nagy magyarnak centennáriuma. Száz év múltán a nemzetj emlékezés érintésére fölpattannak a koporsók födelei és kiszállnak a nagy szellemek. Látjuk nagyszerű alakjukat és tetteiket, halljuk szavukat. — és szívünk, elménk megtelik a bizalom, a becsvágy és a nemes elhatározások forró érzésével.

Egyik jeles festőművészünknek, Remsey Györgynek, beszédes képe forog ma közkézen. A kép jobboldalán a nemzetünket ábrázoló vitézt már-már földre sújtja három orozva támadó rabló: a megszálló népek három megszemélyesítője. De a turulmadár hívására már jön a segítség. A kép baloldalán lovon nyargalva felvonulnak a turul vezetése alatt multunk nagy hősei: Atila, Árpád, Szent István, Szent László, Nagy Lajos, Hunyadi János és Mátyás, a két Zrinyi, Bocskay, a Rákócziak, a honvédek... és a zsványok gyáván megfutamodnak.

E kép szemlélete egy másikat idéz fel lelkünkben. Lelki szemünkkel látunk egy másikat, nem harcias, de eszményibb hadsereget, melynek soraiban ott vannak Széchenyi, Kossuth, Deák, Vörösmarty, Petőfi, Arany, Jókai, Liszt, Munkácsy és a többi magyar szellemóriások. És ez a halottaiból föltámadt hadsereg le fogja győzni nemcsak a rabló népeket, hanem meg fogja győzni egész Európát arról, hogy égbekiáltó igazságtalanságot követtek el rajtunk, melyet jóvá kell tenniök.

A nagy magyar szellemeknek ebben az eszményi hadseregében ott van a legelső sorban Jókai. Ki volt nekünk a multban Jókai és ki ő most számunkra?

Jókai Petőfivel együtt az 1848-iki forradalom és az azt követő szabadságharcnak lelke volt. Nélkülük el se képzelhető ez az eposzi kor, mert ők voltak a nagy idők eszméinek képviselői. Petőfi a szabadságharc lantosa; Jókai a szónoka, újságírója és mesemondója volt egy új világnak, melyért harcolni érdemes és meghalni szép. A szabadságharc ügyével együtt elesett Petőfi is, de — életben maradt Jókai. Petőfi örökébe egy melankólikus lelkű poéta lépett, aki szelíd, meleg szóval vigasztalta, allegórikus elégiáival biztatta a csüggedő nemzetet. Ez a költő Tompa Mihály volt. De ő is meghalt nemsokára és most egymagára maradt Jókai. És Jókai, mintha száz költő lelke élt volna benne, vállalta az egész nemzet ébrentartását, lelkesítését. Költőink elhallgattak, vagy másról írtak. Arany János közel állott a kétségbeeséshez és a magyarság vezetőit elborította az a sötét fájdalom, mely a legnagyobb költőt, Vörösmartyt, a hangtalan búskomorságba, — a legnagyobb magyart, Széchenyi Istvánt, az öngyilkosságba üzte. Csak két nagy magyar nem esett kétségbe. Az egyik közülök külföldre volt kénytelen menekülni a hóhér keze elől, de mégsem csüggedett. Ez Kossuth Lajos volt. Szónokolt, írt, agitált két világrészen, Európában és Amerikában. Az egész világ figyelme a tüneményes ékesszólású szónok felé és általa az elnyomott magyar nemzet felé fordult. Aztán megtelepedett Torinóban és onnan figyelte, vigyázta a magyar sorsot. Pusztán jelenléte ott, nem messze az osztrák és magyar határtól, elegendő volt ahhoz, hogy visszatartsa Bécszet zsarnoki törekvéseitől. Kossuth pátriárka-kort ért meg ebben a nemzetvédelmi őrállásában, a száműzetés keserű kenyérében élve.

A másik nagy magyar, aki azonban itthon maradhatott, Jókai volt. Ő a költő szerepét vállalta, mert költő volt, az Isten által azért küldve, hogy tartsa az erőt, a hitet a nemzetben, melynek még élnie kell. Jókai ekkor írta legszebb regényeit, melyeket pazar bőséggel

ontott káprázatos fantáziájának krözusi kincsesházából. Negyedszázaddal előbb Vörösmarty klasszikus eposzokat írt multunk dicső korszakaiból, Jókai szintén eposzokat írt, de könnyen mesélhető prózában. Célja egy és ugyanaz volt a Vörösmartyéval: ébren tartani a nemzeti öntudatot és becsvágyat és lelkesíteni a magyart nagy célokra. És Jókai költői munkássága eredményes volt. Letagadhatatlan tény, hogy 1850—1900-ig két nagy szellem szította a magyarban a nemzeti önérzetet és az ő érdemük, hogy ki nem aludt a magyarból a nemzeti önállóság, függetlenség és haladás becsvágya. Ez a két nagy szellem: Kossuth és Jókai volt.

Jókai regényei csodákat műveltek a maguk idejében és fognak művelni minden időben. Jellemeiben és meséiben eszményképeket állított az olvasó elé, melyek felgyújtották benne a nemzet és hazaszeretetét és vágyat gerjesztettek benne egy szebb, egy boldogabb jövő után, melyért érdemes élni és dolgozni. Aki az ő regényeit olvasta itthon, az tüzes magyarrá lett és a nemzeti erények rajongója. Jókai nélkül is meglett volna az 1867-i kiegyezés, de az utána következő nagy nemzeti fellendülés — aligha. Az ő regényei a hazafiság, a nemzeti önérzet és bizalom könyvei voltak. És csodálatos, míg Jókai, a politikus, megalkuvó, sőt kormánypárti volt — mint költő kuruc és 48-as.

A nemzeti romanticizmusnak és idealizmusnak Vörösmarty után Jókai a legnagyobb költője. Ha csüggedni kezd hazafiúi bizalmunk és önérzetünk, csak olvassuk Jókait, megtelik szívünk hittel és reménységgel. Regényei ma a legtüzesebb és legmakacsabb irredentizmus hirdetői. Azt hiszem, sohasem olvasták oly buzgón és mohón Jókait a Felvidéken, Délvidéken és Erdélyben, mint a megszállás óta, amióta csak rejtekhelyen, eldugva olvashatják. Jókai műveinek 100 kötete többet ér ma, mint 100.000 katona; mert a katonák eleshetnek, de Jókai regényei örökké élnek.

Magyar fiúk, olvassátok Jókait!

Vári Rezső.

Intézetünk története.

Pest város ifjúságának gimnáziumi oktatását másfél századon keresztül egyedül az 1717-ben megnyílt kegyesrendi főgimnázium látta el. Második gimnázium gyanánt az akkor Magyarországon is korlátlanul intézkedő bécsi cs. és kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium, Albrecht főherceg kormányzó kezdeményezésére, a mi intézetünket szervezte s nyitotta meg 1858 október 4-én, egyelőre négy osztállyal, „*K. k. Staatsgymnasium in Pest*” címen. Az új intézet felállításával az abszolutisztikus kormánynak nem az volt a célja, hogy rohamosan fejlődő fővárosunk fokozott művelődési igényeit kielégítse, hanem egyenesen az, hogy a közös birodalom politikai céljait szolgálja vele: császárhű, németműveltségű értelmiséget neveljen. Ezért magyarul nem is tudó tanárokat nevezett ki s az oktatást német nyelven, teljesen az osztrák középiskolai „*Organisationsentwurf*” tanítórendszerével kezdette meg. Céljait azonban már meg nem valósíthatta. A főváros hazafias közönsége továbbra is a hazafias szellemű piaristákhoz járatta fiait, a mai Vigadó helyén állott Redout-épület első emeletén elhelyezett új intézet osztályai pedig néptelenek maradtak. Ezekbe csak az idevezényelt osztrák-cseh tisztviselők s átlag 60%-ban az akkor még németajkú pesti zsidócsaládok gyermekei jártak.

Az abszolutizmus bukásával intézetünk állapota is gyökeresen megváltozott. A főváros közönségének s az intézet időközben kinevezett magyar tanárainak kívánatára a budai Helytartó-Tanács 1861 tavaszán kiadott rendeleteivel a *magyart* tette az oktatás nyelvévé, a magyarul nem beszélő, bár egyébként nagy szaktudással és buzgalommal működő osztrák-cseh tanárokat elmozdította és helyüket magyarokkal töltötte be.

Az így nemzetivé vált intézet újjászervezésén két kiváló szerzetes-igazgató: a kegyesrendi Nagy Márton (1861—62) és a bencés Rómer Flóris dr. (1862—66) buzgólkodott. Az intézet a válásalapból fentartott kir. kath. gimnáziumok sorába került, melytől az állam csak 1898-ban vette át. A tanítás a Helytartó-Tanács 1861. évi ideiglenes tanterve szerint, 1871-től a Pauler Tivadar, majd 1879-től a Trefort Ágost vallás- és közoktatásügyi miniszterek által kiadott tantervek szerint folyt, az 1883 : XXX. t.-c.-ben megállapított középiskolai szervezet keretében. Az intézet házi fegyelmi szabályzatát Nagy Márton igazgató 1862-ben szerkesztette meg kiváló erkölcsi és pedagógiai érzékkel.

A tanulók számának rohamos emelkedése több ízben költözésre kényszerítette iskolánkat. Tíz esztendő telt (1858—68) a régi Redout-épület elhanyagolt, egészségtelen helyiségeiben, négy évet (1869—74) a mai Semmelweisz-utcai 23. számú bérházban. Majd a belvárosból a VI. kerületbe költözött és két éven át

(1874—76) a Dohány- és Akácfa-utcák északnyugati sarkán álló bérházban szorongott. Innen került végleges helyiségébe, V. kerületi díszes palotájába. Ez Trefort Ágost miniszter támogatásával, Kolbenhayer Ferenc szerinti az 1874—76. években épült fel a Markó- és Súlyom-utcák sarkán, gazdag olasz renaissance-stílusban, 1548 m² beépített területen, a vállálap terhére 410.847 forint költséggel. Dísztermét a világhírű magyar mesterek: Than Mór és Lotz Károly pompás festményei díszítik.

Iskolánk 1876 őszétől kezdve csak egyszer és csak rövid időre volt kénytelen elhagyni díszes székhelyét. Az 1914. évi mozgósítás alkalmával ugyanis katonai célokra foglalták le az épületet, e miatt a tanítás pár héten át a VI. kerületi állami főreáliskolában folyt a délutáni órákban. Az időközben szervezett párhuzamos osztályok befogadására az anyaépület már nem is volt elegendő. Ezeket külön bérházakban elhelyezett fiókintézetekként kellett megszervezni s ezekből fejlődtek ki a később önálló intézetekké vált VI. kerületi (lovag-utcai) és III. kerületi (óbudai) állami főgimnáziumok. Az 1921. tanévben viszont Alagon nyílt meg iskolánk fiókintézete, de ez tanulók hiányában hamarosan megszűnt.

Iskolánk szellemi és erkölcsi munkáját kezdetben császári és királyi *iskolafelügyelők* (1858—59: Haas Mihály, utóbb szatmári püspök, 1859—61: Halder Konrád), azóta pedig a következő tankerületi királyi *főigazgatók* irányították: 1862—66: Fésztl Károly prépost, utóbb pécsi jogliceumi igazgató, 1867—91: Lutter Nándor piarista, a kiváló matematikus, 1892—1918: Erődi Béla, a kitűnő földrajzi író és részben Fest Aladár, a jeles történettudós, 1919-től kezdve Pintér Jenő dr., a magyar irodalomtörténetírás mestere.

Igazgatókként vezették intézetünket 1858—61: Sobola János, 1861—62: Nagy Márton, 1862—66: Rómer Flóris dr., kiknek érdemeit fentebb vázoltuk, 1866—97: Corzan-Avendano Gábor, 1897—1911: Wagner Alajos dr., 1911-től Jacobi Károly. Corzan és Wagner, a két jeles matematikus, a békés fejlődés évtizedeiben fejlesztette nagyra intézetünket, Jacobi Károly tapintatossága pedig a világháborús s a forradalmak okozta nehézségek közt is sikerrel biztosította intézetünk működésének zavartalanságát, bár helyét a kommunizmus idejére másnak volt kénytelen átengedni.

Tanári karunkban az intézet fennállásának minden szakában találunk oly kiváló tagokat, akiket szaktudományok önálló művelése egyetemi tanszékre vagy a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közé emelt. Egyetemi tanszékre emelkedett közülök Ábel Jenő, Bartal Antal, Bleyer Jakab, Cherven Flóris, Kassai Gusztáv, Némethy Géza, Riedl Szende, Rómer Flóris, Siegescu József, Szentpétery Inre és Zolnai Gyula.

A Magyar Tudományos Akadémiában, vagy azon kívül is, mint tudományos irodalmunk érdemes munkásai váltak ki a fentemlítettekén kívül: Bayer József, Csopey László, Holub Mátyás, Köpesdy Sándor, Lonkay Antal, Kempf József, Pozder Károly, Schwicker J. Henrik, Szarvas Gábor és Weress Ignác. Mások ismét a középiskolai igazgatás vezető állásaiba emelkedtek, így Ady Lajos, Dunai Ferenc és Timár Pál tankerületi királyi főigazgatók.

Igy elsőrangú erőkből bővelkedő tanári karunk természetesen sok oly *kiváló tanítványt* képezett ki, akik idővel maguk is a tudomány, a művészetek s a közélet jeleseivé váltak. Érettségit tett növendékeink névsorából legyen elég a következőket kiemelniünk érettségi vizsgálatuk időrendjében: Egyetemi tanárokká lettek (részben hazai, részben külföldi egyetemeken) Láng Ede, Heinrich Gusztáv, Mihalkovits Géza, Báron Jónás, Purjesz Zsigmond, Wittmann Lázár, Hampl József, Kováts Gyula, Davida Leó, Pecz Vilmos, Havas Adolf, Schwarcz Gusztáv, Szinnyei József, Temesváry Rezső, Ferdinandy Géza, Tangl Ferenc, Tangl Károly, Molnár Géza, Kenéz Béla, Hekler Antal és Hudovernig Károly. Intézetünkől kerültek ki Hevesi Lajos, Zboray Aladár, Szini Gyula és Krudy Gyula írók, Kern Aurél, Szirmai Adolf, Szántó Imre és Kerpely Jenő zeneművészek, Fröhlich Róbert, Toldy László, Báthory Nándor, Pulszky Károly, Volf György, Márkus Dezső, Morvay Győző és Éber László tudományos írók.

Intézetünk *felszerelése* az iskolafentartó vallásalap, utóbb az állam gondoskodása és egyesek bőkezűsége folytán elég gazdaggá fejlődött. Szertáraink, köztük tanári könyvtárunk, az intézettel egyidősek, ifjúsági könyvtárunkat Riedl Szende tanár alapította még 1862-ben. A tanulók szellemi és anyagi támogatást szolgáló egyesületek és körök közül elsőnek az Önképző-Egyletet alapította meg Lonkay Antal tanár szintén 1862-ben, amely 1892-ben Deák Ferenc-Önképzőkör címen nyerte új szervezetét.

A Matematikai és Természettudományi Kört 1901-ben Csopey László tanár buzgalma létesítette. A szegénysorsú tanulóink támogatására hivatott Segítőegyesületet 1865-ben Gabriely János katolikus hittanár alapította meg, alapját főleg Novák Lajos prépost, tb. kanonok hittanár és Virág Oszkár tanár növelte. Az Iskolatársak Egyesülete 1897-ben alakult meg az intézet volt növendékeiből, élén Zichy Aladár gróf tiszteletbeli elnökkel. Újabb alakítások a Liszt Ferenc Zenekör, a Sportkör, Sakk-kör és a nagytevékenységű Cserkészcsapat (1914). Házikápolnánk felszerése körül főleg Novák Lajos hittanár buzgólkodott; Kovács Mihálytól festett értékes oltárképe Ipolyi Arnold tudós püspökünk ajándéka. A kápolnát díszítő Lourdesi-szobrot báró Baich Mihály volt növendékünk állíttatta.

Hatvanhétéves történelmünk első három éve csupa politikai okokból származó zavar, de még inkább az az utolsó tíz esztendő története. A világháború tanártestületünk és értebb ifjúságunk java fiatalágát a harctérre szólította. A tanártestületben beállott sűrű személyi változások, a háborús idegállapot, a többször elrendelt hadi tanfolyamok, főleg eddig a gyakori hosszabb szünetek a tanulmányi színvonalat erősen leszállították. A forradalom túlzása s a kommunizmus agyrémes iskolapolitikája viszont ifjúságunk erkölcsi megmételtyezésére vezetett. Elég sok növendékünket kellett utóbb eltávolítanunk, akiket az ifjúság forradalmosítása, a bizalmi-rendszer, a vallásoktatás, a latin nyelv és az érettségi vizsgálat eltörlése s az ifjúmunkásoknak osztogatott pénzsegély a kommunista örületbe kergetett.

Mégis igen rövid idő alatt sikerült az ifjúság lelkében a szükséges erkölcsi és szellemi egyensúlyt helyreállítani, sőt általános várakozás ellenére a tanulmányok színvonalát is a kellő mértékre felemelni abból a mélységből, ahová a forradalmak süllyesztették. Ez az eredmény elsősorban a tanári kar buzgó és önzetlen fáradozásának köszönhető; de midőn ezt megállapítjuk, el kell ismerünk azt is, hogy a tanárságot ebben a munkájában a társadalom állandóan és hathatósan támogatta. Azóta nyugodtan, zavartalanul folyik az iskolákban a tanítás és nevelés munkája úgy, hogy elmondhatjuk immár, hogy elértük úgy a fegyelemben, mint a tanítási eredményben a háború előtti színvonalat. Ezt bizonyítják a négy év óta bevezetett országos középiskolai tudományos versenyek, melyek évről-évre szebb eredményekkel végződnek.

II.

Intézetünk az 1924—25. tanévben.

1. *A tanév lefolyása.* A lefolyt iskolai évet 1924. szeptember hó 9-én nyitottuk meg ünnepélyes *Veni sancte*-vel s a szabadság-terti irredenta-szobrokhoz történt felvonulással. A tanév lefolyása egészében zavartalan volt. Az I. félévi Értesítőket 1925. január 31-én osztottuk ki; a II. félévben a tanítást június 10-ig folytattuk, az évvégi összefoglalásokat június 12—23. napjain tartottuk meg. A tanévet június 29-én zártuk be ünnepies *Te Deum*-mal s a szokásos Berzsenyi-ünnepélyel.

2. *Iskolánk épülete* — 1874—76-ban gazdag olasz renaissance-stílusban épült díszes hajlékunk — félszázad alatt immár erősen megkopott. Helyiségei szűkek a tanulók százainak befogadására, udvara nincs, szellőztetése kezdetleges, központi fűtőszerkezete elhasználódott, a szülői fogadóterem s a tornatermi öltöző s több más helyiség egészen hiányzik. A szükséges alapos tatarozásra az iskolafentartó állam nem folyósíthat kellő fedezetet. Az intézeti *kápolna* helyreállítása s kifestése is (csak katolikus ifjúságunk áldozatkész adakozása s egyes VIII. oszt. kath. tanulók személyes közreműködése által vált lehetségessé.

3. *Intézetünk gyászja.* A nyugodt lefolyásúnak indult tanévet október végén megrendítő baleset zavarta meg: Pollák Emil tanártársunk tragikus elmúlása.

Pollák Emil a Nagy-Alföldre települt előkelő porosz családból a bács-bodrogye Kísszálláson született 1882. május 16-án. A középiskolát a szabadkai városi magyar főgimnáziumban végezte, főiskolai tanulmányait pedig részben a budapesti, részben a kolozsvári tudományegyetemen. Középiskolai tanári oklevelét Kolozsvárott nyerte 1911-ben a német és latin nyelvből s irodalomból. Tanári működését a szabadkai városi főgimnáziumnál kezdte, —

majd a kegyes tanítórend podolini, privigyei, rózsashegyi, trencsényi és máramarosszigeti főgimnáziumában folytatta helyettes tanárként. Alighogy rendes tanári kinevezését megkapta, a világháború katonai szolgálatra szólította, melyet egészségi okokból történt felmentéséig buzgón és híven teljesített. A cseh megszállás elűzte privigyei tanszékéről s mint menekült tanár intézetünkhöz jutott 1919. novemberében. Lelkes buzgalommal, komoly szaktudással, igaz nemzeti érzéssel végzett nevelőmunkáját azonban itt is csak öt évig folytathatta: 1924. október 20-án váratlan balesetnek esett áldozatul. Vadászkirándulásról hazafelé igyekezvén, több vadászársával együtt Gödnél csónakkal akart átkelni a Dunán, hanem a rozzant csónak az est sötétjében felborult s Pollák Emil barátjával, Mirbach Ottó gróffal együtt, a hullámokban lelte halálát. Holttestét a Duna csak nyolc hónap múlva vetette ki Megyernél, úgy, hogy csak június 23-án kísérhettük ki utolsó útjára a r. kath. egyház szertartásai szerint. A Kerepesi-úti köztemetőben hantoltuk el, sírjánál tanári karunk nevében Schmiedt Alajos kartársunk mondott megható búcsúbeszédet. A kitűnő tanárnak, a kedves jóbarátnak s az ifjúság melegszívű nevelőjének emlékét mindenha fájó kegyelettel fogjuk megőrizni.

Köpesdy Sándor dr. nyugalmazott kartársunkat szintén a lefolyt tanévben vesztítettük el véglegesen. Köpesdy Sándor Kiskunfélegyházán született 1840. dec. 10-én; a gimnáziumot a pesti piaristáknál, az egyetemet a budapesti tudományegyetemen végezte. Két évig a II. ker. főreáliskola, nyolc évig a bajai főgimnázium tanáraként, tizenhárom évig a budapesti VI. kerületi áll. főgimnázium igazgatójaként működött, hosszú és nagyértékű tanári működésének többi idejét mind a mi intézetünknel töltötte az 1864/65., 1867/81. tanévekben és 1894-től fogva nyugalombavonulásáig. Meghalt 1925. március 20-án. Mint intézetünk tanára fejtette ki nagyértékű irodalmi munkásságát: megírta a görög irodalom történetét, magyarázó jegyzetekkel kiadta Cicero több beszédét és leveleit; szerkesztett latin-magyar szótárt, írt több nyelvészeti és neveléstani értekezést, szerkesztette a Kritikai Szemlélt és a Középiszkolai Könyvek Tárát; munkatársa volt a Magyar Nyelvtörténeti Szótárnak is. Nagynevű néhai kartársunk emlékezetét intézetünk története mindenkor büszkeséggel tartja fenn.

4. *Változások a tanári karban.* *Bányai Géza* dr. kartársunk, kit a lefolyt tanévre is folytatólagosan szabadságolt a nm. Vall.- és Közokt. Minisztérium, ez évet is klasszika-filológiai tanulmányokkal töltötte amerikai egyetemeken. A Pollák Emil kartársunk elhalálózásával megürlt tanszékre a VKM. 1924. novemberben *Dittrich Vilmos* dr.-t helyezte át hozzánk a kispesti áll. Deák F.-reálgimnáziumból. — *Biloveszky József*, a VKM. könyvtárának vezetője, 1925. januárban intézetünkhöz nyert rendes tanári beosztást mérsékelt óraszámmal. — *Luttor Ignác* h. tanárt az egyetemi nyomda igazgatóságának s a minisztériumi tankönyvbizottságának együttes kérelmére a VKM. az egyetemi nyomda igazgatóságához osztotta be s egyidejűleg heti tanóráinak fele alól felmentette. Órai fele részének ellátására a II. félévre *Rónay Kázmér* r.

rajztanár nyert hozzánk beosztást. — *Csorba* Károly testneveléstanár a tanév utolsó hónapjára egészségi okokból szabadságot kapott.

5. *Hivatalos látogatások.* *Pintér* Jenő dr., tank. kir. főigazgató úr 1924. évi október hó 24., 27. és 30. napjain végezte intézetünknel hivatalos ellenőrző látogatását. Megtekintette az intézet helyiségeit, szertárait s könyvtárait, s az egyes osztályokban ellenőrizte a tanítás menetét. Az okt. 30-án megtartott értekezleten az intézet vezetéséről, a tanári testület működéséről, valamint az ifjúság tanulmányi és fegyelmi állapotáról elismeréssel nyilatkozott.

A *szakfelügyelő urak* a lefolyt tanévben is sűrűn látogatták a tanítási órákat s megfigyeléseik alapján értékes útbaigazításokkal szolgáltak a szaktanároknak.

6. *Kitüntetések és megbízások.* A Vallás- és Közokt. Minisztérium leiratilag közölte a tanári testülettel a m. kir. 4. honvéd gyalogezrednek „Hősök Könyve“ című emlékművéből azon részlet hitelesített másolatát, mely *Schmiedt* Alajos kartársunknak, mint népfelkelő főhadnagynak 1915. évben az olasz harctéren tanúsított hősi magatartását s több kiváló haditényét örökíti meg. — *Márfiy* Oszkár r. tanárt a VKM. középiskolai igazgatói címmel tüntette ki. — A tandíjkezeléssel a VKM. a következő három évre vitéz *Horváth* Antal r. tanárt bízta meg. — A református hitoktatás ellenőrzésével a VKM. *Buday* Gergely hitoktatót bízta meg. — *Pintér* Jenő dr. tank. kir. főigazgató úr testületünk következő tagjait küldte ki az 1924. júniusban megtartott felvételi vizsgálatokhoz főigazgatói biztosokul: *Schmiedt* Alajost az áll. Kemény Zsigmond-főreáliskolához, *Vári* Rezsőt az áll. Széchenyi-főgimnáziumhoz és *Czászár* Mihály dr.-t az áll. Madách-főgimnáziumhoz.

7. *A tanítás menete, fegyelmi állapotok.* A tanítás a lefolyt tanévben minden megszakítás nélkül folyhatott, a követelmények fokozatos szigorítása folytán tehát a tanulmányi színvonal is egyre emelkedhetett. A téli hónapokban, nov. 1-től márc. 31-ig, reggel 9 órakor kezdődött a tanítás, de még így is sok volt a későnjáró tanuló. A múlt évekéhez képest feltűnő gyenge volt a tanulmányi előmenetel a párhuzamos I. osztályokban. A tanári testület az ellenőrző s az osztályozó értekezleteken ismételten kénytelen volt jegyzőkönyvileg megállapítani, hogy ezt a *felvételi vizsgálatok* megszüntetéséncik kell betudni. Ezen korlátok ledöntése folytán középiskolába nem való elemek is újra könnyen bejutnak az I. osztályokba, s nemcsak maguk nem boldogulnak, hanem tehetséges iskolatársaik előhaladását is gátolják. — Az V. osztály több tanulójának a *görög nyelv* kötelező tanulásának bevezetése okozott váratlan nagy nehézséget.

A tanulók *magaviselete*, fegyelmezettsége a lefolyt tanévben, az egyre fokozódó ellenőrzés folytán, kielégítő volt. Súlyosabb természetű fegyelmi büntetéssel egy-egy II. és III. oszt. tanulót kellett sujtanunk, kiket erkölcsstelen írások terjesztése miatt kellett csendesen eltávolítanunk.

A *magánvizsgálatokhoz* a tank. kir. főigazgató úr a következő urakat küldte ki elnöki megbízással: az 1924. szeptember havi magánvizsgálatokhoz *Madzsar Imre dr.* egyetemi magántanárt, szak-

felügyelőt, a december haviakhoz *Dingfelder Ede* áll. Szent István-főgimnáziumi igazgatót, az 1925. június havi magánvizsgálatokhoz *Timár Pál* c. tank. kir. főigazgatót.

Az évvégi érettségi vizsgálatokhoz a VKM. *Acsay István dr. c.* főigazgató urat, az áll. Madách-főgimnázium igazgatóját küldte ki elnökek.

Ifjúságunk értelmi színvonalának emelése s erkölcsi és hazafias nevelése érdekében részben a Vallás- és Közokt. Minisztérium, részben a tank. kir. főigazgató úr a lefolyt tanévben is több fontos intézkedést tett. Elrendelték a házi olvasmányok behatóbb ellenőrzését, engedélyeztek többféle külön művészi előadást, ajánlották a Hadtörténelmi Múzeum kiállításának, a M. Kir. Operaház ifjúsági előadásainak, a Budapesti Hangversenyegyesület főpróbáinak, a Budapesti Diák Rádió- és Olvasó-Klubnak, a „Szövetség“ művészeti egyesület kiállításainak, a Kisfaludy- és Petőfi-Társaság s az Irodalomtörténeti Társaság irodalmi előadásainak buzgó látogatását. Felhívták az ifjúság figyelmét megfelelő folyóiratok (Nemzet, Ludovikás Levente, Rádió és Röntgen, Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok, Vasárnapi Könyv stb.) állandó olvasására. Tanulóink figyelmébe ajánlották a megfelelő irodalmi újdonságokat, így Sajó Sándor: Muzsikaszó, Madai Gyula: Magyar Feltámadás, Tóth Tihamér: A jellemes ifjú, Lelkes Nándor: Tárogató mellett c. kötetit és Vayer Lajos: Latin Stilisztikáját.

8. *Szülői értekezlet* a lefolyt tanévben két ízben tartottunk. Első alkalommal, a tanév elején, a párhuzamos I. osztályok osztályfői szolgáltak az érdekelt szülőknek kellő felvilágosításokkal és utasításokkal újjimnázista fiaik érdekében. A második szülői értekezleten, márciusban, *Varga Sándor* r. tanár tartott előadást „A jó tanulás feltelei“ címen.

9. *Iskolai ünnepélyek.* Az Önképzőkör s az ifjúsági ének- és zenekar közreműködésével évnyitó és évzáró iskolai ünnepélyt rendeztünk, utóbbi az intézet nevét adó nagy magyar költő, Berzsenyi Dániel emlékeztetének szentelve. Hazafias ünnepélyeket rendeztünk október 6-án és március 15-én. Iskolai és nyilvános előadás keretében megültük Jókai születésének százados emlékünnepét. Ez alkalommal intézetünk ifjúsága a Jókai-szobornál rendezett ünnepélyhez is felvonult. Katholikus növendékeink részt vettek az eucharisztikus, a Szent-Jobb és az úrnap körmeneteken, valamint Csernoch János dr. bíboros-hercegrímás aranymiséjén.

Schmiedt Alajos tanártársunk az elhunyt Pollák Emil tanár emlékét megőrkítő alapítvány javára november 21—24. napjain a tanulók és hozzátartozók részére mérsékelt belépődíj mellett sikeres rádióhangverseny előadásokat rendezett.

10. *Tanulmányi kirándulások.* Tanulóink a lefolyt tanévben a következő tanulmányutakon és kirándulásokon vettek részt:

a) *Természetráji-földrajzi kirándulások:*

1. *Dubovitz István* r. tanár vezetésével 1925. évi április hó 3—19. napjain az intézeti cserkészcsapat 9 tagja középeurópai tanulmányúton volt: Wien—Salzburg—München—Lindau—Konstanz—Schaffhausen—Zürich—Luzern—Zürich—Innsbruck—Budapest útirányban.

Április 25-én a VI. a) osztály a kissvábhegyi mészkőbányákat tekintette meg.

Április 28-án a Ganz-Danubius gyár Pálffy-téri vasöntőjét, május 4-én a Seenger-féle kőfaragó gyárat tekintette meg a VI. A. osztály, május 9-én az Állatkertet az V. osztály.

Május 16-án geológiai tárgyú kirándulásra ment a budai hegyekbe a VI. A. osztály, mely alkalommal a pálvölgyi barlangot, a mátyáshegyi kőbányákat és a kis-celli plateauat tekintették meg. Május 18-án az óbudai gázgyárat, Aquincumot és a csillaghegyi kőbányákat tekintette meg a VI. A. osztály.

Május 19-én egésznapos kirándulás volt a IV. osztállyal (botanikai kirándulás) a Zugliget—Jánoshegy—Hüvösvölgybe.

Június 13-án egésznapos kirándulás volt az I—VII. osztállyal a Kamaraerdőbe Walton Róbert c. igazgató, Schmiedt Alajos, Virág Oszkár és Dubovitz István r. tanárok vezetésével. Ekkor tartottuk meg a madarak és fák napját is.

2. *Varga Sándor dr.* tanár vezetésével az I. A., II., VI. B. osztályok tanulói a természet szépségeinek megfigyelésére és a földrajzi alapfogalmak begyakorlására több egész- és félnapos kirándulást tettek a budai hegyekbe; a téli hónapokban ismételten megtekintették a Magyar Nemzeti Múzeum állat- és ásványtárát, a Mezőgazdasági Múzeumot, az Állatkertet, az Egészségtani Intézetet és az óbudai gázgyárat.

b) *Olaszországi tanulmányút.* A jubiláris Szentév hangulata idei olasz tanulmányútra fokozottabb érdeklődéssel vonzotta tehetősebb tanulóinkat s hozzátartozóikat. *Virág Oszkár r.* tanár vezetésével a húsvéti szünetben folyt le a Velencéig terjedő tanulmányút. A szükséges műtörténeti magyarázatokat *Luttor Ignác* rajztanárnunk adta meg a résztvevőknek.

c) *Cserkészcsapatunk* nagyszámú tanulmányi kirándulásairól az ifjúsági egyesületekről szóló jelentésünkben számolunk be részletesen.

11. *A középiskolai reform.* Az elmúlt iskolai évben fontos esemény történt az ország ország összes középiskoláinak életében. Az 1924 : XI. törvénycikkkel ugyanis törvénnyé lett a *Klebelsberg Kunó gróf* vallás- és közok. m. kir. miniszter által készített javaslat a középiskolák reformjáról, mely három középiskolai típust valósított meg, valamennyit egyforma képesítési joggal ruházva fel az egyetemekre. *A három középiskolai típus: a kötelező görögnyelves gimnázium, a kötelező latinnyelves reál-gimnázium és a csupán modernnyelves reáliskola.*

A mi intézetünk a mostani iskolai évvel kezdődően kötelező görögnyelves (ügynevezett humanisztikus) gimnázium lett.

12. *Tudományos tanulóversenyek.* A *Pintér Jenő dr.* tank. kir. főigazgató úr kezdeményezésére rendezett középiskolai tanulmányi versenyeken válogatott jelesrendű tanulóink a lefolyt tanévben is felvették a küzdelmet. Közülük *Rónai Pál* VIII. o. tanuló a magyar irodalmi versenyen dicséretet nyert.

Azokon a *tudományos módszertani előadásokon*, melyeket *Pintér Jenő dr.* főigazgató úr a fővárosi középiskolák jelesebb

tanulói számára a tanév utolsó hónapjaiban szombat délutánonként tartott, intézetünkben részt vehettek Császár M., Dózsa E., Haszler K., Kaufmann Gy., Rónai P. és Szász Gy. VIII. o. tanulók.

13. Tanulók jutalmazása. A tanári testület az alapítványi díjakról és az egyes jóltevőink által rendelkezésünkre bocsátott jutalmakról a következőképen határozott:

A) A *Köpesdy*-féle alapítványból a latin nyelvben tanúsított kiváló előmenetelért 500—500.000 K jutalmat nyert Haszler Károly és Rónai Pál VIII. o. t.

B) A *Csopey*-féle alapítvány kamatait a Matematikai és Természettudományi Körben kifejtett buzgó munkásságuk jutalmazásául a következő tanulók nyerték: *a)* a VIII. o. számára fentartott matematikai díjat Dózsa Elemér, *b)* a fizikai díjat Kovács Pál, *c)* a VI. o. számára kijelölt jutalomdíjat Scheiring Ernő VI. A. o. tanuló, *d)* özv. Geiringer Ábrahámné úrnő 15.000 K jutalomdíját Spitzkopf Lajos I. A. o. tanuló.

C) A *Schmiedt*-féle alapítvány kamatait Körner Miklós VII. B. o. tanuló érdemelte ki.

D) Intézetünk egy *névtelen* jóakarója által felajánlott három darab 500.000 K-ás jutalomdíjat a magyar nyelvben tanúsított előmenetelért Bergmann Ottó, Gellért György és Scheiber Pál V. o. tanulók nyerték el.

E) A *Fürst* Ferenc úr által felajánlott két darab 200.000 K-ás jutalmat Bermann Ottó és Scheiber Pál V. o. tanulók kapták.

F) *Elbogen* Hugó úr 100.000 K és üszögi Nagy Sándor úr 200.000 K jutalomdíját Lengváry Zsolt I. A. o. tanuló iskolai fentartási díjainak fedezésére fordítottuk.

G) A KANSZ (Közzszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége) által a középiskolai tanulók jutalmazására megszavazott 100.000.000 K-ból intézetünk tanulói közül Pick Pál III., Gaál László II. és Bacsonyi Zoltán I. A. o. tanulók nyertek el egyenként 200.000 K jutalmat.

H) Az intézetünkhöz kötött egyéb (Erődi-, Corzan-Avendano, Deák F., Simor- és Petőfi Zoltán-féle) alapítványok és jutalomdíjak kamatait az idén csekélységük miatt ki nem osztottuk, hanem a tőkéhez csatoltuk.

I) Az I. A. és VII. B. osztályos tanulóknak *Hlavathy* Imre r. tanár buzdítására gyűjtött adományát: 4.070.000, illetve 1.230.000 koronát, több kiváló előmenetelű szegénysorsú tanuló jutalmazására és segélyezésére fordítottuk.

III.

Az intézet személyzete.

1. Hatóságok.

Intézetünket a magyar állam tartja fenn, ennél fogva a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium rendelkezése alatt áll. Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter: *Klebensberg Kunó gróf dr.* A minisztérium középiskolai ügyosztályának feje: *Vajdinger Gyula dr.* miniszteri tanácsos. A budapesti tankerület főigazgatója: *Pintér Jenő dr.*, a M. T. Akadémia, a Kisfaludy- és a Petőfi-Társaság tagja.

2. Tanári testület.

a) Igazgatóság:

1. *Jacobi Károly*, c. tanker. főigazgató, intézeti igazgató, az Országos Középiskolai Tanáregyesület igazgatósági tagja. Szaktárgyai: német, latin. Működési éveinek száma: 36, ebben az iskolában 26. Lakik az intézet épületében, V., Markó-utca 29—31.

2. *Walton Róbert*, igazgató-helyettes. Szaktárgyai: magyar, német. Tanította a III. és IV. o.-ban a magyart. Heti óráinak száma: 8. Tanári szolgálati éveinek száma: 28, ebben az iskolában: 5. Lakik: II., Zsigmond-utca 5. I. em. 9.

b) A tanári testület nyugalmazott tagjai:

Wagner Alajos dr. nyug. igazgató, *Fross Károly dr.* nyug. r. tanár.

c) Rendes tanárok:

Ambrózy Pál, a III. osztály főnöke. Szaktárgyai: latin, görög. Tanította a latin nyelvet a III. és VII. B., a görögpótló irodalmat a VII. B. és VIII. osztályban. Heti óráinak száma: 16. Tanári szolgálati éveinek száma: 20, ebben az iskolában: 4. Lakik: IV., Váci-utca 57.

Biloveszky József. Szaktárgyai: latin, történelem. Tanította a III. o.-ban a történelmet és földrajzot. Heti óráinak száma: 6. A m. kir. vallás- és közokt. minisztérium könyvtárának vezetője. Tanári szolgálati éveinek száma: 13, ebben az iskolában: 2. Lakik: IV. Irányi-utca 12. IV. em. 8.

Császár Mihály dr., a történelmi szertár őre. Szaktárgyai: latin, történelem. Tanította a III., VI. A., VI. B., VII. A. osztályban a történelmet, a VII. A.-ban a görögpótló irodalmat és a II. o.-ban az éneket. Heti óráinak száma: 17. Tanári szolgálati éveinek száma: 22, ebben az iskolában: 5. Lakik: VIII., József-körút 40. III. em. 1.

Csopey László c. igazgató, a VIII. o. főnöke, a tanári könyvtár őre és a Matematikai Kör vezetője. Szaktárgyai: matematika, fizika. Tanította az I. A.-ban a számtant, a VI. A. és VIII.-ban a mennyiség-tant és a VIII. o.-ban a fizikát. Heti óráinak száma: 16. Tanári szolgálati éveinek száma: 33, ebben az iskolában: 33. Lakik: II. Szalag-utca 4. I. em. 5.

szakácsi Csorba Károly, a tornaszertár őre. Szaktárgya: Test-nevelés. Tanította a tornát az I. A., I. B., II., IV., V., VI. A., VI. B., VII. B. és VIII. o.-ban. Heti óráinak száma: 18. Tanári szolgálati éveinek száma: 14, ebben az iskolában: 14. Lakik: V., Sziget-utca 25. I. em. 3.

Dittrich Vilmos dr. Szaktárgyai: magyar, német. Tanította a III., IV., V., VI. A. és VII. B. osztályban a német nyelvet. Heti óráinak száma: 17. Tanári szolgálati éveinek száma: 25, ebben az iskolában: 1. Lakik: I., Bercsényi-utca 8.

Dubovitz István, a tanári értekezletek jegyzője, a földrajzi szertár őre. Szaktárgyai: földrajz és természetrajz. Tanította az I. B.-ben a földrajz és természetrajzot, a IV., V. és VI. A.-ban a természetrajzot. Tanári szolgálati éveinek száma: 6, ebben az iskolában: 4. Lakik: II., Kitaibel Pál-utca 1. sz.

Fornvald József, a természettani szertár őre, az intézeti 41. sz. cserkészcsapat parancsnoka. Szaktárgyai: matematika, fizika. Tanította a III.-ban a számtant és mértant, a VII. A.-ban a matematikát, fizikát és fizikai gyakorlatot, a III. és VII. A.-ban a tornát. Heti óráinak száma: 16. Tanári szolgálati éveinek száma: 7, ebben az iskolában: 7. Lakik: I., Márvány-utca 50. II. em. 4.

Glatz Ferenc c. igazgató. Szaktárgyai: latin, görög. Tanította a IV. o.-ban a latint, a VI. A. és VI. B., VII. A. és VII. B. o.-ban a görög nyelvet. Heti óráinak száma: 16. Tanári szolgálati éveinek száma: 32, ebben az iskolában: 14. Lakik: I., Szirtes-út 4a.

bánóczyi és mogyoróssi Hlavathy Imre, az I. A. oszt. főnöke. Szaktárgyai: latin, történelem. Tanította az I. A.-ban a latint és magyart, a III.-ban a történelmet (1925. jan. 20-ig) és a VII. B.-ben a történelmet. Heti óráinak száma: 17, utóbb 14. Tanári szolgálati éveinek száma: 14, ebben az iskolában: 5. Lakik: VI., Bajnok-utca 1. III. em. 19.

Holma István dr. róm. kath. hittanár. Tanította a vallástant az I—VIII. o.-ban és végezte az exhortációt. Heti óráinak száma: 18. Tanári szolgálati éveinek száma: 21, ebben az iskolában: 19. Lakik: I., Alkotás-utca 31. I. em. 7.

vitéz Horváth Antal, az V. oszt. főnöke, az ifjúsági könyvtár őre. Szaktárgyai: latin, történelem. Tanította az V. és VIII. o.-ban a latint és történelmet. Heti óráinak száma: 17. Tanári szolgálati éveinek száma: 15, ebben az iskolában: 2. Lakik: Vecsés, Sándor-utca 16.

Klíma Lajos, kir. igazgató, a VI. B. oszt. főnöke. Szaktárgyai: latin, német. Tanította a VI. B., VII. A. és VIII. o.-ban a németet, a VI. B.-ben a latint. Heti óráinak száma: 14. Tanári szolgálati éveinek száma: 28, ebben az iskolában: 5. Lakik: Újpest, Andrásy-utca 19.

Márffy Oszkár dr., c. igazgató, a VI. A. oszt. főnöke, a filológiai szertár őre. Szaktárgyai: latin, görög. Tanította a VI. A.-ban a latint

és görögptólló irodalmat, az V. és VIII. o.-ban a görög nyelvet. Heti óráinak száma: 18. Tanári szolgálati éveinek száma: 25, ebben az iskolában: 7. Lakik: II., Margit-körút 26.

Rónay Kázmér. Szaktárgyai: művészi és geometriai rajz. Tanította a IV. o.-ban a geometriai rajzot, a VI. B., VII. A. és VII. B.-ben a görögptólló rajzot. Heti óráinak száma: 8. Tanári szolgálati éveinek száma: 12, ebben az iskolában: 1. Lakik: I., Budafoki-út 9. I. em. 3.

Scheiring Károly, az I. B. o. főnöke. Szaktárgyai: magyar, latin. Tanította az I. B. o.-ban a magyart, latint, a VI. B.-ben és VII. B.-ben a magyart. Heti óráinak száma: 17. Tanári szolgálati éveinek száma: 13, ebben az iskolában: 7. Lakik: I., Csörsz-utca 15. I. em. 9.

Schmiedt Alajos, a VII. B. o. főnöke. Szaktárgyai: matematika, fizika. Tanította a II. o.-ban a számtant és mértant, a VII. B.-ben a matematikát, fizikát és fizikai gyakorlatokat. Heti óráinak száma: 16. Tanári szolgálati éveinek száma: 23, ebben az iskolában: 15. Lakik: III., Zsigmond-utca 70. III. em. 7.

Szentgyörgyi László dr., a II. o. főnöke. Szaktárgyai: magyar, latin. Tanította a II. o.-ban a magyart és latint, az V.-ben a magyart és a VI. B.-ben a görögptólló irodalmat. Heti óráinak száma: 17. Tanári szolgálati éveinek száma: 15, ebben az iskolában: 5. Lakik: V., Zoltán-utca 6.

Szmetana Ágost, c. igazgató, szakfelügyelő, a rajzsztár öre. Szaktárgyai: művészi és geometriai rajz. Tanította a VIII.-ban a görögptólló rajzot, a II.-ban a szépírást heti 3 órában. Tanári szolgálati éveinek száma: 34, ebben az iskolában: 34. Lakik: V., Alkotmány-utca 23. II. em. 8.

Varga Sándor dr., a természetrajzi és vegytani sztár öre. Szaktárgyai: természetrajz, földrajz. Tanította az I. A., II. és VI. B. o.-ban a természetrajzot, az I. A. és II. o.-ban a földrajzot és a VII. A. és B.-ben az egészségtant. Heti óráinak száma: 17. Tanári szolgálati éveinek száma: 18, ebben az iskolában: 8. Lakik IV., Váci-utca 83. II. em. 8.

Vári Rezső, a VII. A. o. főnöke, az Önképzőkör vezetője. Szaktárgyai: magyar, latin. Tanította a VI. A.-ban a magyart, a VII. A.-ban a latint és magyart, a VIII.-ban a magyart és filozófiát. Heti óráinak száma: 17. Tanári szolgálati éveinek száma: 20, ebben az iskolában: 6. Lakik: VI., Nyugati p. u. I. Lakásépület 3.

Virág Oszkár, a IV. o. főnöke, az ifjúsági segítő-egyesület vezetője. Szaktárgyai: matematika, fizika. Tanította az I. B.-ben a számtant, a IV., V. és VI. B.-ben a matematikát. Heti óráinak száma: 16. Tanári szolgálati éveinek száma: 22, ebben az iskolában: 22. Lakik: V., Ügynök-utca 16. IV. em. 4.

Weisz Miksa dr. a pesti rabbiság tagja, a Ferenc József-rabbi-képző tanára, tanította az izr. vallástant az I. B., VI. A—B., VII. A—B. és VIII. o.-ban. Heti óráinak száma: 8. Tanári szolgálati éveinek száma: 25. Lakik: VI., Podmaniczky-utca 39. II. em. 3.

Weisz Samu dr. izralita hittanár, tanította az izr. vallástant az I. A., II., III., IV. és V. o.-ban. Heti óráinak száma: 10. Tanári szolgálati éveinek száma: 21. Lakik: V., Ügynök-utca 17. III. em. 3.

d) Helyettes tanár:

Luttor Ignác. Szaktárgyai: ábrázoló, művészi és geometriai rajz. Tanította a művészi és görögpótló rajzot az I. A., I. B., V. és VI. A. o.-ban. Heti óráinak száma: 8. Tanári szolgálati éveinek száma: 2, ebben az iskolában: 2. Miniszteri rendelettel beosztva az orsz. tankönyvügyi bizottsághoz a kir. m. egyetemi nyomdába. Lakik: I., Atilla-utca 7. III. em. 6.

e) A rendes órarend keretén kívül tanító hittanárok:

<i>Gaudi László</i> ág. ev.	<i>Mihalovits Sándor</i> gör. kath.
<i>Losonczy Lajos</i> reform.	<i>Bogoevicu Ghenadie</i> gör. kel. román.
<i>Biró Lajos</i> unitárius.	<i>Bikár Radivoj</i> gör. kel. szerb.

f) Rendkívüli tárgyak tanárai:

Bohn Ferenc dr. tanította a vívást heti 2 órában.
Császár Mihály dr. az egyházi és műéneket heti 3 órában.
Csorba Károly a különtornát heti 2 órában.
Dittrich Vilmos dr. az angol nyelvet heti 3 órában.
Luttor Ignác a művészi rajzot heti 2 órában,
Varga Sándor dr. az egészségtant heti 4 órában.

g) Intézeti altisztek és szolgák:

Filiács József kezelő altiszt, *Hunyadi András* egyéb altiszt, *Barsi Sándor, Rácz József* és *Kele János* fűtő, napidíjas szolgák.

h) A tanárok társadalmi és irodalmi munkássága.

Jacobi Károly c. tanker. kir. főigazgató, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület igazgatósági tagja.

Biloveszky József r. tanár nevelésügyi cikkeket írt a „Nevelés” c. folyóiratban. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium könyvtárának vezetője.

Császár Mihály dr. r. tanár, a Palesztina-Karegyesület működő tagja.

Csopey László c. igazgató a M. Tud. Akadémia megbízásából bolgár-magyar szótárt szerkeszt.

Szakácsi *Csorba Károly* r. tornatanár, szkv. honvéd főhadnagy, a II. oszt. ezüst és a bronz vitézségi érem, a Károly csapatkereszt és sebesülési érem tulajdonosa; a VI kerületi református egyház-tanács tagja, a Tornatanárok Országos Egyesülete gazdasági bizottságának elnöke, a Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének igazgatósági, az Országos Középiskolai Tanár-Egyesületnek választmányi, a Turán-Szövetségnek vezértanácsi tagja, a Budapesti Középiskolai Athletikai Club alelnöke, a Nemzeti Torna-Egylet igazg. választmányi tagja.

Dittrich Vilmos dr. r. tanár, a Szabad Lyceum és az Erzsébet Népakadémia igazgatósági tagja; német fordításokat közölt külföldi szaklapokban.

Dubovitz István r. tanár, tart. honvéd tüzérhadnagy, a kardokkal ékesített ezüst és bronz Signum Laudis, a II. oszt. ezüst és bronz vitézségi érem és a Károly csapatkereszt tulajdonosa, a Magyar Földrajzi Társaság könyvtárosa.

Fornvald József r. tanár, tart. főhadnagy, a kardokkal ékesített III. oszt. katonai érdemkereszt, ezüst és bronz Signum Laudis, Károly csapatkereszt, sebesülési érem tulajdonosa.

Bánóczi és mogyoróssi *Hlavathy* Imre r. tanár, tart. tüzér-főhadnagy, a székesfehérvári ciszterci rendi Szt. István-reálgimnázium 200 éves jubileumára ünnepi ódát írt a rendezőbizottság felkérésére. Egy verskötete kiadás előtt. A KANSZ. I. főttkára és Művelődési Szakosztályának elnöke; a Pátria-Klub tagja.

Vitéz *Horváth* Antal r. tanár, szolg. kiv. főhadnagy, a kardokkal ékesített III. oszt. katonai érdemkereszt, a bronz Signum Laudis, az arany és I. o. ezüst vitézségi érem, a Károly csapatkereszt és a sebesülési érem tulajdonosa, a vecséstelepi r. k. egyháztanács alelnöke, a vecséstelepi „Credo“-férfi egyesület elnöke.

Klíma Lajos kir. igazgató, Pest vármegye törvényhatósági bizottságának tagja. Több lapban megjelentek kisebb költeményei, vezércikkek, elmélkedései, fordításai német nyelven. Önálló nagyobb művei kéziratban: *Zseni Muki csodálatos pályafutása a bölcsőtől a másvilágig* (humoros regény 8 részben); *Quo usque tandem?!* (szociális regény az ókorból 3 kötetben); több vígjáték (*Éva; A zöld ökör; A lönyeremény*).

Luttor Ignác h. tanár, tartalékos hadnagy, a II. oszt. ezüst vitézségi érem és a Károly csapatkereszt tulajdonosa, a Rajztanárok Egyesületének sajtóbizottsági tagja, az Iparművészeti Társulat, a M. Bibliofil Társaság és a Nemzeti Szalon tagja. Könyvismertetéseket közölt a Néptanítók Lapjában, „Betűvetés a középiskolában“ címen cikket írt a Rajzoktatásba. A M. K. Egyetemi Nyomdánál a tankönyvügyi bizottság részére statisztikai adatokat gyűjtött a tankönyvreform előkészítésére.

Márffy Oszkár dr. c. igazgató, az Ország-Világ képes hetilap művészi rovatának szerkesztője, a Mozart-Egyesület választmányi tagja. Az olasz hivatalos nyelvtanfolyam III. fokozatában kitüntetéssel vizsgázott és első díjat nyert.

Rónay Kázmér r. tanár, a M. Grafikusok Egyesületének választmányi, a Magyar-Amerikai Kereskedelmi Kamara tiszteletbeli tagja. Két gyűjteményes kiállítást rendezett. Előadássorozatot tartott a Szabad Lyceumban a színpadművészetről.

Scheiring Károly r. tanár, tart. főhadnagy, a bronz Signum Laudis, I. oszt. ezüst vitézségi érem, a Károly csapatkereszt és a sebesülési érem tulajdonosa. Elnöke a budapesti I. ker. Werbőczy-reálgimnázium volt növendékei körének. Különböző alkalmakkor ünnepi beszédet mondott.

Schmiedt Alajos r. tanár, az Országos Középiskolai Tanár-egyesület alelnöke, a Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének ellenőre. Az O. K. T. K.-ben a tanárok státuszrendezésére vonatkozó memorandumhoz elvégezte a számításokat. Népf.

százados, a kardokkal ékesített III. oszt. kat. érdemkereszt, a bronz Signum Laudis és a sebesülési érem tulajdonosa.

Szmetana Ágost c. igazgató, a budapesti tankerület rajzi szakfelügyelője, az Országos M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság tagja, a M. Rajztanárok Egyesületének alelnöke.

Varga Sándor r. tanár, a Földrajzi Társaság Didaktikai Szakosztályának választmányi tagja, a M. Gyermektanulmányi és a Gyakorlati Lélektanj Társaság választmányi tagja, a Természettudományi Társulat Növény és Állattani Szakosztály-, a Magyar Középiszkolai Tanárok Nemzeti Szövetségi Matematikai-Természettudományi Szakosztály-, a Néprajzi Társaság Emberföldrajzi Szakosztály-, a Szülők Szövetsége-, az Orsz. Evang. Tanáregyesület, a Kárpátegyesület s a Pátria-Klub tagja. A *Természethistória* első kötetében megírta Diószegi Sámuelnek, Petényi Salamonnak és Hazslinszky Frigyesnek, a magyar biológia úttörőinek életrajzát s működését. A kultuszminisztérium megbízásából tankönyvbírálatot írt.

Vári Rezső r. tanár, tart. tűzérhadnagy, a bronz vitézségi érem és a Károly csapatkereszt tulajdonosa; a Magyar Irodalomtörténeti Társaság választmányi, a Magyar Középiszkolai Tanárok Nemzeti Szövetségének igazgatósági, az Országos Középiszk. Tanáregyesület választmányi, a Kath. Tanáregyesület, a Pátria, az Otthon írók körének, a Magyar Tisztviselők Országos Casinójának r. tagja stb. Szépirodalmi és kritikai cikkeket írt a fővárosi napilapokba és folyóiratokba. Megjelent „*A Rittmeister-család*” című regénye a Studium kiadásában. Sajtó alatt van „*Az anyaföld*” című regénye a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) r.-t. kiadásában. A közokt. minisztérium megbízásából tankönyvbírálatokat írt.

Weisz Miksa dr., a Magyar Zsidó Múzeum ügyvezető igazgatója, az Orsz. Rabbiképző docense, több tanulmányt írt bel- és külföldi folyóiratokba.

IV.

Szertárak és könyvtárak.

A gyűjtemény címe	Öre	Ez évi gyarapodása		Összes álladéka	
		drb	érték (aranykorona)	drb	érték (aranykorona)
Fizikai szertár	Fornvald József	4	205	656	21.292·40
Természetrizsi szertár	Varga Sándor dr.	1	8	4.152	10.024·25
Vegyteni »	Varga Sándor dr.	5	20	27	232·10
Földrajzi »	Dubovitz István	—	—	945	36.048·20
Rajz- »	Szmetana Ágost	—	—	3.888	7.198·63
Torna- »	Csorba Károly	—	—	251	61.554·90
Történelmi »	Császár Mihály dr.	—	—	2.563	2.821·23
Klassz.-filológiai »	Márffy Oszkár dr.	—	—	424	6.460·26
Tanári könyvtár	Csopey László	35	220	7.999	87.161·20
Ifjúsági »	Vitéz Horváth Antal	85	147	5.032	28.817·—

Szíves adományokkal gyarapították gyűjteményeinket: A *fizikai szertárat*: Fürst Márk és Kovács Nándor urak, továbbá Illés Ede és Kovács Pál VIII., Biró György és Lindenbaum Szigfried VII. A. és Miklós József VI. A. oszt. tanulók, kik részben kísérleti anyagot, részben kisebb készülékeket adományoztak, — Dávid Vilmos úr, aki szerszámok javítását végeztette, — azonfelül a VII. A., VII. B. és VIII. osztálynak fizikai gyakorlatokra járó tanulói, akik műszerhasználat fejében egy pontos volt-ampère-mérőt adományoztak, melyhez a VII. A. és VII. B. oszt. tanulók 10—10, a VIII. oszt. tanulói 5 dollárral járultak. — A *természetrizsi szertárat* gyarapították: Krausz G. I. oszt. tanuló, ki egy ölyvet ajándékozott, kisebb tárgyakkal pedig Székely L. VI., Fürst Gy. és Szende Gy. V., Vitályos L. IV., Krúdy T. és Kálmán L. III. és Lévay F., Krausz M. és Márkus K. I. oszt. tanulók gyarapították gyűjteményeinket. Könyvgyűjteményünk szintén a tanulók gyűjtéséből gazdagodhatott: Jávorka Sándor „Magyar Flóra“ c. műve 2 példányának 1,008.000 K vételárához a VI. A. oszt. 136.000, az V. oszt. 228.000, a IV. oszt. 224.000, a III. oszt. 228.000 és az I. B. oszt. 176.000 K-val járult hozzá. A II. osztály a „Természethistória“ 3 példányát vásárolta meg 104.000 K értékben, az I. A. osztály Raitsits E. „Magyar Kuttyák“ c. könyvét 150.000 K értékben, végül a VII. A. osztály az „Alchimia Története“ 2 példányát 60.000 K értékben. Ezen szakműveket a tanári könyvtárba utaltuk át. — A *tanári könyvtárat* Várady Józsefné úrnő 11 drb. adományozásával gazdagította. — Az *ifjúsági könyvtár* állományát részben a nm. Vallás- és Közokt. Minisztérium, részben a tanuló ifjúság s egy névtelen jóakaró szaporította. Fogadják valamennyien hálás köszönetünket.

V.

A tanulók érdemsorozata.

A használt számok értelmezése:

- a) A tanulmányi előmenetelnél: 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen.
 b) A magaviseletnél: 1 = példás, 2 = jó, 3 = tűrhető, 4 = rossz.
 c) A testgyakorlásnál: fm. = felmentve. — Ism. = ismétlő.

I. A. osztály.

Osztályfő: *Hlavathy Imre.*

A tanuló neve	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítás	Rajz	Torna
Aczél Mihály	2	3	4	4	4	4	4	3	3
Arányi Frigyes	2	2	3	3	3	3	4	4	2
Babarczy Imre	2	3	3	3	2	2	3	3	3
Bakács Ferenc	1	2	2	2	1	1	3	1	2
5 Bárány Andor	1	2	2	2	2	1	2	3	3
Berkovits Zoltán	1	2	1	1	2	2	2	3	1
Braun József	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Büchler András	1	1	1	1	1	1	1	2	3
Dávid István	1	1	3	3	3	3	3	3	2
10 Deutsch Ákos	2	2	4	4	2	2	4	3	3
Fehér János	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Feleky Iván	2	2	3	3	2	1	3	3	3
Fellner Imre	1	1	1	1	2	2	2	1	2
Fodor Gábor	2	3	3	3	3	2	3	3	1
15 Gruber Guidó	1	1	1	2	2	2	2	1	2
Gubányi Gyula	1	1	2	3	2	1	2	2	3
Halász Márton	1	2	2	2	3	2	2	3	2
Hauser György	1	1	1	1	2	2	1	2	2
Horváth Gyula	2	3	4	4	4	4	4	3	3
20 Horváth Károly	2	3	4	4	4	4	4	2	3

A tanuló neve		Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetr.rajz	Számítan	Rajz	Torna
	Huber Sándor	2	1	3	3	2	1	3	3	2
	Kallós Endre	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Kapronczay István	1	2	2	2	1	1	2	1	2
	Katz Miklós	2	2	2	2	3	2	3	3	3
25	Klár János	2	1	3	3	3	2	3	3	3
	Koffler Károly	1	2	1	1	1	1	2	2	2
	Kollerich Tivadar ism.	2	3	3	3	3	3	4	3	3
	Krausz Gábor	1	1	1	1	1	1	2	2	fm.
	Kuk Miksa	2	2	4	4	2	2	4	3	2
30	Laczkó Pál	2	3	4	4	2	2	4	3	1
	Landau Imre	2	1	2	3	3	3	4	3	3
	László György	2	2	3	3	3	2	3	3	2
	Lengváry Zsolt	1	2	3	3	1	2	3	3	3
	Lehoczky Károly	2	2	3	3	3	3	3	3	2
35	Lichenstadt József	2	2	3	3	2	3	3	3	2
	Lówy Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Lukács László	1	2	1	1	3	3	3	2	3
	Málnai László	1	1	1	1	2	2	1	2	3
	Medveczky István	2	3	3	3	3	3	4	3	3
40	Molnár György	1	2	1	1	2	1	2	3	2
	Offenmüller Károly	2	3	3	3	3	2	3	2	2
	Pető László	2	1	2	2	1	1	2	3	2
	Sarkadi Sándor	2	2	4	4	4	4	4	2	2
	Schreiber Sándor	2	2	4	4	3	3	4	3	fm.
45	Spitzkopf Lajos	1	2	3	3	1	1	2	1	1
	Stauber Tibor	1	1	1	1	1	1	2	2	2
	Stein János	1	2	1	2	1	2	2	3	3
	Strasser Gyula	2	2	4	4	4	3	3	3	2
	Szabados Zoltán	1	1	2	2	3	3	2	1	1
50	Szász Sándor	2	2	3	3	2	2	3	3	1
	Tóth Károly	2	2	3	4	3	2	3	3	3
	Virág László	2	1	3	3	2	1	3	2	1
	Zilahi György	1	1	1	2	1	1	2	3	1

Kimaradt: Csemniczky Sándor, Hegedüs Emil, Jancsi Sándor, Wilhelm Sándor.

Magántanulók: Kemenesi Jenő, Kovács Lajos, Somlyai Ervin.

I. B. osztály.

Osztályfő: *Scheiring Károly.*

A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettudomány	Számtan	Rajz	Torna
1 Auspitz Tamás	1	1	1	1	1	1	2	2	3
Ács Dénes	2	2	2	3	2	2	3	3	2
Bachrach Ernő	1	2	2	2	2	1	3	2	3
Bacsonyi Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	2
5 Bakcsi Béla	2	2	3	4	3	3	4	3	3
Bácskai Lajos	2	3	3	4	3	3	4	4	3
Berger László	1	1	3	3	3	2	3	3	2
Burgheim György	2	2	2	3	2	2	3	3	3
Csete Gyula	1	1	2	3	2	2	3	1	2
10 Donnenberg Róbert	1	1	1	2	1	1	1	2	2
Fekete Béla	1	1	2	2	2	2	2	3	2
Fenyő Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Fleischer Tihamér	1	2	3	3	3	3	3	3	1
Fülöp Lajos	1	1	1	2	1	1	2	2	2
15 Fürst Tibor	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Gábri Elemér	1	2	3	3	3	2	3	3	1
Gellért Endre	1	2	1	2	2	2	2	2	2
Goitein György	2	2	2	3	3	2	3	3	2
Grünwald Miklós	1	2	3	3	2	2	3	3	3
20 Harasztosi József	1	2	3	3	3	2	3	2	1
Hecht Andor	1	1	1	1	2	2	2	3	2
Hegedűs Endre	2	1	1	2	1	2	2	2	1
Kallós Lajos	1	2	2	2	2	1	3	2	2
Klein Tibor	1	1	2	2	1	1	1	2	2
25 Klug Imre	2	2	3	3	2	2	2	3	3
Lévai Ferenc	2	1	2	2	2	2	2	3	3
Márkus Kálmán	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Molnár Antal	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Nagy György	1	3	2	2	3	2	3	2	2
30 Ney Endre	1	3	3	3	3	2	3	3	3
Pálka Gyula	2	3	3	4	3	2	4	3	3
Pető Endre	1	1	1	1	1	1	2	2	2
Pór Endre	1	1	2	2	2	1	2	2	3
Radó Ervin	2	1	2	3	3	2	3	3	2
35 Reinhard István	2	3	3	4	3	2	4	3	2
Remes Jenő	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Réder János	2	3	3	4	4	3	4	3	1
Róth József	1	2	3	3	3	2	3	3	2
Salgó Aurél	1	2	3	3	3	2	3	3	2